

Kaisa Grönholm

1939–1997

Fil.maist. Kaisa Grönholm kuoli kotonaan 3.5.1997. Hän oli sairastellut parin viime vuoden ajan, loppuajan vakavastikin – silti uutinen hänen kuolemastaan järkytti kaikkia hänen työtovereitaan.

Kaisa Grönholm (o.s. Naumanen) oli syntynyt Jämskessä, luovutetun Karjalan alueella, 15.10.1939. Hän vetosi karjalaiseen taustaansa puolustaessaan tai perustellessaan avoimuuttaan tai keskustelunhalukkuuttaan. Kodin perintöä oli myös, että hän liikkeenharjoittajaperheen jäsenenä oli sisäistänyt palvelun merkityksen. Vaivojaan säästämättä hän avusti niin ulkopuolisia asiakkaita kuin kollegoitakin.

Grönholm kirjoitti ylioppilaaksi Hämeenlinnan Yhteiskoulusta vuonna 1961. Sen jälkeen hän opiskeli Helsingin yliopistossa suomalais-ugrilaista kansatiedettä, sosiologiaa, kansanrunoutta ja taidehistoriaa. Hän valmistui filosofian kandidaatiksi huhtikuussa 1970 ja sai filosofian maisterin arvonimen saman vuoden toukokuussa. Jatkoopinnot kiehtoivat, mutta perheen perustamisen jälkeen ei niihin jäänyt voimia. Professori Niilo Valosen järjestämät erilaiset täydennyskoulutustilaisuudet saivat hänestä kuitenkin innokkaan osallistujan, kuten myös työnantajan sekä Suomen kansatieteilijöiden yhdistyksen Ethnos ry:n erilaiset seminaarit ja symposiumit.

Hänen kaikki opinnäytteensä yliopistossa ja selvitykset jatkokoulutustilaisuuksissa liittyvät karjalaiseen kulttuuriin, erityisesti hänen hellimiinsä kyyröläläisiin. Aihe va-

likoitui hänelle jo ensimmäisten opinnäytteiden teemojen yhteydessä. Kyyröläisten haastattelemista hän jatkoi Museovirastossa ollessaankin, mutta valitettavasti hän ei ehtinyt itse työstää keräämäänsä aineistoa.

Aikansa opiskelijoiden tapaan Kaisa Grönholm hankki jo opintoaikanaan käytännön työkokemusta. Työhistoriassa esiintyvät mm. Gallen-Kallelan museo, Espoon kotiseutumuseo Glims, Suomen museoliitto ja Muinaistieteellinen toimikunta, joka pian muuttui Museovirastoksi. Hän oli ensin kansatieteen kotimaisella puolella ja siirtyi organisaation muutoksen jälkeen vertailevan kansatieteen kokoelmien puolelle. Kolmen tutkijan muodostamassa työyhteisössä hänen erityisalueenaan olivat Afrikan kulttuurit ja erikoistehtävänä yleisnografinen esineistön kuvauttaminen, uusista kuvahankinnoista päätettäessä asiantuntijana toimiminen sekä kuvien luettelointi.

Taustastaan johtuen Kaisa Grönholm oli kiinnostunut tiedon jakamisesta. Hän olisi halunnut olla paljon enemmän vaikuttamassa näyttelyiden lopputulokseen kuin mitä hänellä oli mahdollisuus. Hänellä oli tarkka silmä ja hyvä maku sekä asiakaspalvelun kautta hyvä tuntuma kokoelmien erilaisiin käyttäjäryhmiin. Kun hän vihdoin sai tilaisuuden itsenäiseen toteutukseen, iloitsi hän siitä ja käytti kaikki voimavaransa päättäkseen itseään tyydyttävään lopputulokseen. Siwa-näyttelyn esille saattaminen oli ensimmäinen haaste. Toinen oli Martti Rautasen Kansallismuseossa olevasta aineistosta koottu näyttely, joka liittyi Suomen Lähetysseuran Martti Rautanen -juhlavuoteen 1995. Kaisa Grönholm esitti tässä yhteydessä Rautasen puolisoa Fridaakin Suomen Lähetysseuran lähetyspäivillä Lahdessa olleessa kuvaelmassa. Hän kirjoitti myös johdantoluvun Museoviraston jo vuonna 1983 julkaisemaan kirjaan »Martti Rautasen Ambomaan kokoelma».

Työn puitteissa hänelle tuli läheiseksi myös Suomalais-ugrilaisen seuran Suomen kansallismuseoon tallettama marsalkka C. G. E. Mannerheimin Keski-Aasian kuvakokoelma. Siitä hän teki Mannerheim-museolle useita diaprojektoriesityksiä museon yleisölle näytettäväksi.

Kaisa Grönholm jakoi mielellään sekä tieteellisen tutkimuksen kuin museotyönkin tuomia taitojaan. Hän piti alustuksia ja esitelmiä ja toimi asiantuntijana. Hän esitelmöi mm. Turun fenno-ugristikongressin kansatieteen sektiossa vuonna 1980, käytti pyydetyn puheenvuoron ”Elämäkerta kansatieteellisenä ja museaalisenä tutkimusmenetelmänä”, toimi televisio-ohjelmien asiantuntijana ja Wiipuri-museosäätiön puitteissa erilaisissa luottamustehtävissä.

Vähän ennen kuolemaansa hän ilmaisi allekirjoittaneelle toivomuksen päästä mukaan kuva-arkiston seuraavaan suureen näyttelyprojektiin, jota hän katsoi meiltä jo odotettavan. Lupasinkin – mutta se ei enää ehtinyt toteutua.

Kaisa Grönholm oli persoonallisuus, joka erottui muista. Hän oli velvollisuuden-tuntoinen ja avulias, pienen ihmisen rakastaja – ja huumorintajuinen, laskien usein hirtehisleikkiä itsestään. Hän oli myös määrätietoinen – mutta arvoituksellinen, epävarmakin. Hän pelkäsi koko ajan menettävänsä työpaikkansa, ja hän yritti joka päivä lunastaa olemassaolonsa oikeutuksen. Hänen tutkijan otteestaan ja käsialastaan meillä on näytteitä hänen julkaisuissaan ja käsikirjoittamisissaan korteissa, negatiivisuojuksissa ja diakehysissä. Niiden kautta hän on aina läsnä, vaikka muuten ikuisesti poissa.

Sirkku Dölle

Kaisa Grönholmin opinnäytetyöt ja julkaisut

- Keruu- ja haastatteluharjoitus: Karjalaisten ruokataloutta (lähteneet Kirvusta, kerätty Orimattilassa). 1965, 64 s., nimellä Kaisa Naumanen.
- Seminaariesitelmä: Piirakat Suomen kartaston kyselyvastausten (1925) mukaan. 1965, 18 s., 10 karttaa, nimellä Kaisa Naumanen.
- Pro gradu-työ: Hämeenlinnan kaupungin alueella asuvien kyyröläisten perinteen muuttumisesta. 1970, 121 s., 6 valokuvaa, 12 liitettä, nimellä Kaisa Naumanen.

Artikkeleita

- Hämeenlinnan kaupungin alueella asuvien kyyröläisten perinteestä. *Kaukomieli* XI, Hyvinkää 1978, s. 62–74.
- Suurperheen muuttuminen kolmessa sukupolvessa. *Talo ja perhe*. Seurasäätiön toimitteita 4, Helsinki 1980, s. 9–28.
- *Koti-ikonit*. Temaattinen elämäkerta etnologisena ja museaalisenä tutkimusmenetelmänä. Seminaari 19.3.1982. Seurasäätiön toimitteita 5, Helsinki 1983, s. 46–57.